

VTM-journaal veroordeeld wegens signaleren vermeende hormonenzwendel

ENKELE WEKEN GELEDEN WERD VTM VEROORDEELD NAAR AANLEIDING VAN EEN JOURNAALUITZENDING OP 3 EN 4 FEBRUARI 2000. IN HET VTM-NUWS WERD TOEN BEELDMATERIAAL GETOOND DAT EERDER OP TF1 WAS UITGEZONDEN, EN WAAROP TE ZIEN WAS HOE EEN FRANSE VEEBOER OP EEN PARKING VAN EEN WEGRESTAURANT EEN AANTAL PRODUCTEN KOCHT VAN EEN VERTEGENWOORDIGER VAN EEN VLAAMS BEDRIJF DAT ADDITIEVEN VOOR VEEVOEDERS PRODUCEERT. TIJDENS HET VTM-NUWS WERDEN DE BEELDEN EXPLICIET IN VERBAND GEBRACHT MET HORMONENZWENDEL EN WERD DE NAAM GENOEMD VAN DE FIRMA, WAARTEGEN EEN GERECHTELIJK ONDERZOEK GESTART ZOU ZIJN NAAR AANLEIDING VAN DE UITZENDING OP TF1.

DIRK VOORHOOF

In het vonnis is de rechtbank van eerste aanleg van Brussel van oordeel dat VTM er blijkbaar enkel op uit was om een 'scoop' te hebben. Volgens de rechtbank werd in het VTM-journaal op al te voortvarende wijze het bedrijf in kwestie in verband gebracht met illegale handel in hormonen. Hoewel toen nog niets geweten was over het betrokken product, liet het VTM-journaal toch duidelijk uitschijnen dat het bedrijf in kwestie handel voerde in verboden producten. Een dergelijke journalistieke aanpak acht de rechtbank ontoelaatbaar, temeer omdat nadien is vastgesteld dat het strafonderzoek tegen het bedrijf geseponeerd werd. VTM werd veroordeeld tot een schadevergoeding van 10.000 euro wegens aantasting van de goede naam van het bedrijf. Aanleiding tot de zaak was een reportage op TF1 in het programma 'Ecran témoin'. Daarin was te zien hoe een Franse veeboer, die 'undercover'

handelde in overleg met TF1, een afspraak regelde met een vertegenwoordiger van een Vlaams bedrijf. De beelden die op TF1 werden uitgezonden, toonden hoe de verkoop was onderhandeld, de veeboer cash betaalde en de producten in de autokoffer werden gezet. De hele transactie werd gefilmd met een verborgen camera en uitgezonden op TF1. Enkele dagen later bracht VTM het bericht dat de Belgische gerechtelijke overheid, meer bepaald de hormonencel, de beelden van TF1 zou hebben opgevraagd en dat de vertegenwoordiger ondertussen geïdentificeerd was en ondervraagd werd door de rijkswacht van Ieper. Volgens het VTM-journaal werkte de man voor een bedrijf dat banden had met de hormonenhandel. De naam van de firma werd genoemd en er werd aan toegevoegd dat het bedrijf ontkende iets met de hormonenhandel te maken te hebben. Tijdens het VTM-journaal werden nog een aantal verbanden gelegd tussen de getoonde beelden, de firma in kwestie en de illegale han-

del in hormonen. De berichtgeving werd later ook in de pers overgenomen, waarbij melding werd gemaakt van de naam van de firma die banden zou hebben met de hormonenmafia.

JOURNALIST MOET ZORGVULDIG, GEMATIGD, ONBAATZUCHTIG, VOORZICHTIG EN OMZICHTIG TE WERK GAAN

De firma dagvaarde kort daarop VTM wegens reputatieschade tengevolge van onzorgvuldige journalistieke berichtgeving. De firma voerde aan niets met hormonen te maken te hebben: de producten van de firma worden immers vervaardigd op basis van natuurlijke kruidenmengsels.

Het vonnis bevat een goed overzicht van de ijkpunten bij de beoordeling van journalistieke berichtgeving vanuit het perspectief van artikel 1382 B.W. Hoewel het vonnis vertrekt van het basisprincipe van de vrijheid van expressie en informatie vastgelegd in artikel 10 EVRM, wordt wel erg sterk de nadruk gelegd op de overweging dat een journalist 'zo volledig en objectief mogelijk informatie dient te verstrekken, de grootste zorgvuldigheid (-), gematigdheid, onbaatzuchtigheid, voorzichtigheid en omzichtigheid aan de dag moet leggen, zowel bij het zoeken naar informatie als bij de verspreiding ervan'.

Volgens het vonnis heeft de berichtgeving op VTM op onmiskenbare wijze de bij naam genoemde firma in verband gebracht met hormonenhandel, waardoor bij het publiek de indruk is gewekt dat dit bedrijf handel voert in verboden producten. Het staat vast dat door deze berichtgeving de eer en goede naam van het bedrijf is gekrenkt, ook al is er tijdens hetzelfde VTM-journaal op gewezen dat de firma elke betrokkenheid met handel in illegale hormonen ontkende.

ILLEGALE HORMONEN OF MENGSEL VAN NATUURLIJKE KRUIDEN?

De rechtbank is van oordeel dat VTM minstens eerst de resultaten van de laboratoriumanalyse had moeten afwachten alvorens de indruk te wekken dat het om verboden producten ging. Het vonnis vermeldt dat het strafonderzoek overigens achteraf ook geseponeerd werd, hetgeen impliceert dat het niet om verboden hormonen ging. De verslaggeving op VTM gebeurde volgens de rechtbank niet onpartijdig of objectief zoals van een normaal zorgvuldig journalist verwacht mag worden.

De rechtbank laat in het midden of de reputatieschade die het jonge bedrijf aanvoerde al dan niet heeft geleid tot een duidelijke daling van de omzet. De gevorderde schadevergoeding diende immers niet overeen te stemmen met de te bewijzen daling van de verkoopcijfers, aangezien de schadevergoeding gevorderd was wegens de aantasting van de goede naam van het bedrijf. Ex aequo et bono werd daarom een schadevergoeding toegekend van 10.000 euro.

Een wel heel erg streng vonnis dus dat de journalistieke rechtsverslaggeving opvallend inperkt. Zelfs het correcte bericht dat tegen een bedrijf een gerechtelijk onderzoek loopt met verwijzing naar het mogelijk misdrijf riskeert immers als onrechtmatig te worden beschouwd. Het vonnis van 10 januari 2003 impliceert dat journalisten eerst minstens de resultaten van wetenschappelijke analyses moeten afwachten alvorens te berichten over een bepaald strafonderzoek waarbij verdachte producten werden aangetroffen. De rechtspraak lijkt hiermee de journalistieke praktijk te verregaand aan banden te willen leggen.

Rb. Brussel, 10 januari 2003, NV Food Dynamics t. NV Vlaamse Media Maatschappij, onuitg.

CURSIEF & RECHT

Het nieuwe reglement van de Orde van Vlaamse Balies dat advocaten verbiedt samen te werken met onder anderen accountants doet stof opwaaien. Volgens journalist Hans Brockmans gaat de Orde 'uit de bocht'.

'Leden van de Orde maken er geen geheim van: ze willen de multidisciplinaire samenwerking nekken. Blijft het bij een (niet zo vrome) wens? Het nieuwe reglement werd vooral gesteund door de 'klassieke' advocaten, die minder vertrouwd zijn met grote juridische structuren die ten dienste staan van het internationale bedrijfsleven. Zij hebben geen of weinig voeling met de eisen van de ondernemingen. Het lijkt er evenmin op dat de Orde het reglement hard kan maken in balies als 'Brussel Nederlands', waar advocaten minder geneigd zijn om deontologie te vermengen met protectionisme. Als de Orde er niet in slaagt om in korte tijd het nieuwe reglement hard te maken, knaagt dit aan haar geloofwaardigheid. Dat zou een slechte zaak zijn voor deze jonge organisatie. Het gezond verstand vraagt echter dat het reglement een dode letter blijft.'

Trends, 6 februari

Henri Heimans en Patricia Brad, kamervoorzitter van en raadsheer in het Gentse hof van beroep, luiden de alarmklok over de situatie van de geesteszieke gedetineerden in onze gevangenis. 'De situatie is schrijnend, de overheid doet niets.'

'Reacties van buitenlandse deskundigen versterken dat beeld alleen maar. Bij een internationaal project over de wisselwerking tussen strafrecht en psychiatrie bezochten zij de Belgische instellingen waar geïnterneerden verblijven. Hun waarnemingen waren vernietigend voor het Belgisch interneringssysteem. (...) Dagelijks nemen wij beslissingen die het lot van onmondige geesteszieke daders van misdrijven voor jaren bepalen. Daarbij houden wij rekening met de belangen van de maatschappij en haar burgers die slachtoffer zijn geweest van traumatiserende gewelddaden. Voor zulke verantwoorde beslissingen ontzegt de overheid ons middelen. En we kijken machteloos toe.'

De Standaard, 27 januari

Frans Van Istendael noemt het politieke akkoord over de Europese spaarrichtlijn een 'fiscale koe-handel'. De inzet is niet zozeer de bestrijding van de belastingontduiking, meent de professor fiscaal recht en decaan van de rechtsfaculteit van de KU Leuven.

'Wat zou wel eens de eindtoestand kunnen zijn waar we geleidelijk naartoe evolueren? Er komt een effectieve voorheffing en belasting in landen met een bankgeheim en af en toe of geen belasting in landen zonder bankgeheim. Daar was het uiteindelijk om te doen: de beleggers uit Luxemburg en Zurich verdrijven, om ze in Londen te kunnen bedienen, zonder dat de instrenten ook beter worden belast. De belastingontduiking zal niet efficiënt kunnen worden bestreden zolang de uitwisseling niet automatisch, vooraf en op een gestandaardiseerde manier zal plaatsvinden. Is er dan geen werkbaar oplossing mogelijk? Toch wel. Het enige praktische middel is een eenvormige Europese bronheffing op interesten, maar dat middel is te ouderwets en te doeltreffend naar de zin van de Engelse bankiers.'

De Financieel-Economische Tijd, 29 januari